

NASILJE U ADOLESCENTSKIM VEZAMA

Kroz savjetodavno terapeutski rad našeg Savjetovališta susrećemo se za mladim ljudima koji su bili izloženi nekom obliku nasilja. Nasilje mlade ljude može dovesti u poziciju žrtve ili mogu i sami postati zlostavljači, prihvatajući i normalizirajući ponašanje koje se može okarakterisati kao obrazac nasilničkog ponašanja.

Znakovi nasilja u vezi

Veoma je važno prepoznati znakove nasilja u vezi, iako to nije uvijek jednostavno. Mlade osobe u vezi mogu biti izložene nazivanju pogrdnim imenima, ljubomornim scenama, opravdavanju nasilnog ponašanja, čestom provjeravanju i potrebom partnera za stalnom kontrolom. U slučajevima kada su adolescenti izloženi nekom obliku nasilja skloni su kontrolirati i mijenjati svoje ponašanje kako ne bi izazvali bijes kod partnera, pod pritiskom vrlo često odustaju od onoga što je za njih važno (npr. izlasci, druženja s prijateljima i sl.) sve više postaju izolirani i usmjereni na partnera. Onaj partner koji je izložen nasilju u vezi, može ići toliko daleko da i za vidljive fizičke povrede daje neuvjerljiva obrazloženja.

Znaci nasilja u vezi mogu dovesti do promjena koje su vidljive i za okolinu, kao što je pad školskog uspjeha, uočljive promjene fizičkog izgleda, povlačenje u sebe. Dešava se da ponašanje i geste osobe s kojom su u emocionalnom odnosu adolescenti smatraju strastvenom ljubavi, a to zapravo mogu biti znakovi ljubomore i posesivne potrebe za kontrolom.

Uzroci nasilja

Nasilje je vrlo složena pojava, uzrokovana nizom faktora: porodičnim transgeneracijskim obrascima i uvjerenjima, društvenim normama i pravilima koje regulišu svoj odnos prema nasilju, sa psihološkog aspekta govori se o pojedinim karakteristikama ličnosti koje su sklone da se nađu u poziciji žrtve ili zlostavljača.

Govoreći o uzrocima nasilja u vezama mladih, teško je izdvojiti jedan, obzirom na činjenicu da je svaka osoba i svaki odnos jedinstven. O stvarnim uzrocima možemo govoriti samo ako poznamo oba partnera i njihov odnos. Dobro poznavanje dinamike, uzroka i posljedica nasilja preduslov je za kvalitetnu prevenciju kako nasilja općenito tako i nasilja u adolescentskim vezama.

Adolescenti koji su odrasli u zadovoljavajućem emocionalnom okruženju u kojem su imali modele i priliku da razviju zdrave emocionalne veze, imaju dobru polaznu osnovu za izgradnju kvalitetnog partnerskog odnosa, ali isto tako spremni su izaći iz veze koja za njih nije zadovoljavajuća.

Oblici nasilja

Oblici nasilja mogu biti:

1) Fizičko nasilje veže se za različite oblike fizičkog zlostavljanja, kao što su šamaranje, guranje, štipanje, čupanje za kosu, udaranje, ugrizi, pokušaj ubistva i sl.

2) Psihološka nasilja nisu praćena vidljivim posljedicama, međutim to ne umanjuje ozbiljnost posljedica koje proizilaze iz ovog oblika nasilja.

Pod psihološkim nasiljem spadaju: prijetnje, zabrane, provjeravanje i praćenje, sprječavanje razgovora i izlazaka, posesivno ponašanje, ogovaranje, vrijeđanje, ponižavanje, optuživanje.

Psihološke nasilje se manifestuje s ciljem uspostavljanja kontrole, zastrašivanja, izolacije, što dovodi do smanjenja samopoštovanja kod partnera, što u konačnici utiče na smanjene sposobnosti samostalnog odlučivanja.

3) Seksualno nasilje se veže za neželjena seksualna ponašanja, koja imaju karakter uznemiravanja i prisile. Kada govorimo o ovom obliku nasilja tada mislimo na dodire, geste, riječi, nagovaranja i ucjenjivanja partnera da pristane na seksualne aktivnosti, bez vlastite želje i potrebe za takvim odnosom.

4) Ekonomsko nasilje odnosi se uzimanje novca pod prisilom, sprječavanje partnera da nađe posao, kupovanje određenih stvari za partnera pod pritiskom, kao i ustupanje drugih dobara materijalnog karaktera pod pritiskom.

Nasilje u vezama utječe na fizičko i mentalno zdravlje svake osobe koja je izložena nekom od oblika nasilja, posljedice za takvu osobu manifestuju se kroz: poteškoće za uspostavljanje zrele emocionalne veze, nedostatak samopouzdanja, samopoštovanja, poteškoće sa koncentracijom, zloupotreba psihoaktivnih suspcanci, depresivnost, anksioznost, povlačenje u sebe, izolacija, suicidalne misli.

Najčešći razlozi ostajanja mladih u nasilnoj vezi

Možemo govoriti o tome da mladim ljudima u određenom trenutku prija ili bolje rečeno da uživaju u saznanju je njihov partner ovisan o njima, da je vezan za njih i da bi patio ako bi se rastali.

Upravo to saznanje nam govori da ih partner doživljava i voli na jedan nezreo i ovisnički način.

Razlog za ostajanje u nasilnoj vezi, može biti i osjećaj sažaljenja prema nasilniku, koji povremeno pokazuje kajanje za svoje postupke, traži oprost i sažaljenje uz obećanje da se takve stvari neće ponavljati.

Jedan od razloga za ostajanje u nasilničkoj vezi može biti i želja da se pomogne partneru da promijeni ustaljeni obrazac ponašanja, zatim stid da se ne sazna za nasilje. Često se kod žrtve pojavljuje osjećaj vlastite krivice za nasilje kojem je izložen/na od strane njihovog partnera. Razlog za ostajanje u vezi sa nasilnikom može da proizilazi iz straha za vlastitu sigurnost, praćen unutrašnjim osjećanjem bespomoćnosti.

Roditelji kao preventivni faktor pojave nasilja

Svi znamo da je uloga i značaj roditelja u razvoju mlade ličnosti nemjerljiva i nezamjenjiva, iz toga proizilazi potreba za izgradnjom osjećaja povjerenja između roditelja i djece.

Osjećaj povjerenja veže se za osjećaj sigurnosti adolescenta da u svakom momentu mogu razgovarati sa roditeljima kada naiđu na neke poteškoće i situacije koje ih dovode u stanje ugroženosti. Važno je da roditelji potenciraju slobodu govora kod svoje djece, da postoji mogućnosti iznošenje i uvažavanje mišljenja djeteta od strane roditelja, time doprinosimo da dijete ne razvija strah od roditelja kada naiđe na bilo kakve poteškoće ili probleme u svom životu.

Bliskost, otvorenost i posvećenost djeci, doprinosi izgradnji povjerenja na relaciji roditelj - dijete, čime se u velikoj mjeri stvaraju preduslovi da na vrijeme roditelji budu uključeni u situacije koje su veoma važne kako za dijete, tako i za njih

Nasilje ne može biti ljubav, zbog toga je jako važno da mladi imaju na umu da je za nasilje odgovoran nasilnik, da o tome ne trebaju da šute, da trpe nasilje, već da se obrate za podršku i pomoć. Važno je da mladi prepoznaju nasilje i situacije u kojima se ne osjećaju lijepo, ugodno, sigurno, slobodno, što su ujedno indikatori da zatraže pomoć od roditelja, stručnog osoblja u obrazovnim ustanovama, savjetovališta i svih drugih institucija koje kroz svoj rad imaju za cilj pružanje stručne podrške u prevazilaženju poteškoća koje imaju karakter nasilja.

Neophodno je znati da kvalitetna veza podrazumjeva uzajamne odnose pune poštovanja, povjerenja, uvažavanja, podrške, iskrenosti, prihvaćanja različitosti. To znači poštovati ličnost i granice partnera, ne nanositi mu emocionalnu i fizičku bol.

Korištena literatura:

- *Knjiga: Porodica u krizi, poglavlje - Transgeneracijska analiza, autor Mila Goldner Vukov;*
- *Časopis "Zdrav život" ; Nasilje u adolescentskim vezama.*